

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 236 (3398) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12—27.

Küszöbön áll az angolszász légi és tengeri partraszállási kísérlet Róma térségében

Megtartották az első érdemleges ülést Moszkvában — Willkie fellép elnökjelöltnek és a közeljövőben nagy beszédet mond

Berlin. (MTL) Az Interinf jelenti: Rendszerint jól értesült római olasz körökből arról értesülnek, hogy számolni lehet az angolok és amerikaiak közvetlenül küszöbön álló légi és tengeri partraszállásáról a római térségben. E térségben — hitelt érdemlőnek látszó tájékoztatás szerint — a jelentékeny angol-amerikai légi beavatkozásra szánt egységek legrátsra készen állanak az arcvonal mögött. E feltételeket megerősíti a szövetségeseknek feltűnően megerősödött hajóforgalma Olaszország délnyugati partjai mentén. Berlii katonai körökben annál kevesebb okot látnak arra, hogy kételkedjenek ebben az olasz forrásból származó információban, mert az arcvonal innenső és tulsó oldalán álló olasz körök közötti összeköttetések gyakran bizonyították már rendkívül tájékozottaknak. Ugy látszik, mintha Eisenhower tábornok arra a meggyőződésre jutott volna, hogy a Déli-Apennineken jól kiépített német hegyiállások ellen folytatott, ráadásul oly veszélyes támadás nem hozná meg számára az ohajtott sikert és ezért ilyen nagyszabású művelettel akarja megkönnyíteni az 5-ik és 8-ik hadsereg előrejutását.

Katonai szakértők bevonásával folynak a moszkvai tárgyalások

Katonai szakértők bevonásával folynak a moszkvai tárgyalások

Lisszabon. (MTL) Az „Angol hírszolgalat” jelenti Moszkvából, hogy a hármastekezlet első érdemleges ülése szerdán volt. Erre az ülésre Eden és Hull magával vitte a legfőbb katonai tanácsadóját, Ismay tábornokot, illetve Deane vezérőrnagyot. Moszkvai megfigyelők — mondja a jelentés — arra számítanak, hogy Nagybritannia, az Egyesült Államok és a Szovjetunió között kézzelfogható egyezmény jön létre. Mindhárom tárgyaló fél megbízottai szerdán ebédre voltak hivatalosak Molotov külügyi népbiztoshoz.

Berlin. (Bud. Tud.) Londoni jelentés szerint, Smuts tábornok délafrikai miniszterelnök beszéde az angol közvéleményben mély benyomást keltett. Semmi kétség atekintetben, hogy az angol politikai körök és a közönség a további hadvezetési programját kielégítőnek tartják, mindazonáltal meg kell várni, hogy Edennek és Hullnak Moszkvában sikerül-e az orosz kormányt is meggyőzni arról, hogy a nyugati hatalmaktól nem kérhet és nem várhat többet, mint amennyit már tettek. — mondotta Smuts tábornok.

A *News Chronicle* ezzel kapcsolatban azt jelenti Moszkvából, hogy a konferencia legtöbb képviselőjének csodálkozást keltett Smuts beszéde, és felvetik a kérdést, milyen hatása lesz ennek a beszédnek az értekezletre, Moszkvai hivatalos körökben erről egyelőre hallgatnak. Az orosz közvéleményben esalódást keltett a beszéd, mert arra számítottak, hogy nyugaton rövidesen nagy támadás indul meg.

A *Times* azt írja, hogy Hull kül-

ügyminiszter a megbeszélés tárgyait semmiképpen sem kívánja korlátozni, tehát katonai kérdések tárgyalásába is belemegy. A lap hangoztatja, hogy Oroszország már nemcsak nemzetközi állam többé, hanem valamennyi hatalom között a legnacionalistább. Nagy Péter lett a mai oroszok hálványja. A szovjet régi határai sok tekintetben nyomasztók voltak és a nyugati hatalmak hajlan-

dók hozzájárulni ahhoz a felfogáshoz, hogy Oroszországnak szabad kikötője és előretolt szövetséges támaszpont használatára van szüksége

Ismét nagyobb légikötelékeket vetettek harcba a németek a keleti arcvonalon

Berlin. (MTL) A német légi haderőnek a keleti arcvonalon vívott harcairól az Interinf a következőket jelenti: Míg az előző napokban a légerők tevékenységét a rossz időjárás erősen akadályozta, szerdán ismét nagyobb légikötelékeket vetettek harcba a keleti esaa gyújtópontjain. Német harci repülőgépek erőteljes támadásokkal ismételtlen megzavarták, majd feltartóztatták a szovjet csapatoknak azokat a fáradozásait, hogy újabb áttörési kísérletek céljából támadásra induljanak. Német légikötelékek Csernigov térségében is hasonló célok ellen küzdöttek. Több utánpótló szállítási sikerült felmorzsolniuk, jellehet ezeket az oszlopokat erősebb szovjet vadászkötelékek védelmezték.

Genf. (MTL) A NTL jelenti: New-

és hajlandók hozzájárulni a szovjetnek erre irányuló követeléseikhez, hogy ezzel megvédjék a világot egy új agresszív politikától.

Bern. (MTL) Az Interinf jelenti: Gibraltar utcáin szerdán késő este összetűzések támadtak az angol és olasz tengerészek között. Az összetűzésekre az a hír adott okot, amely szerint brit repülőgépek az Egei tengeren támadást intéztek hajótörött olasz katonák ellen. A verekedés során több brit tengerész, köztük néhány tisztet is megöltek, vagy súlyosan megsebesítettek. A tüntetők ellen a brit katonaságot vonultatták fel.

yorki jelentés szerint Wendell Willkie kijelentése szerint ismét jelölteti magát az elnökségre. Willkie a legközelebbi hetekben nagy beszédet fog mondani.

Tizenötévi emigráció után olasz földre érkezett Sforza gróf

Zürich. (Bud. Tud.) A „Neues Zürcher Zeitung” tudósítója jelenti, hogy közel 15 évi önkéntes emigráció után gróf Sforza, volt olasz külügyminiszter Olaszországba érkezett. Hangoztatta, hogy mindent meg fog tenni, ami módjában áll, hogy a háború folytatását támogassa, azonban nem lép be a Badoglio-kormányba mindaddig, amíg nem biztos, hogy az valóban az olasz nép kormánya. Természetesen együtt működik ezzel a kormánnyal.

Válasz a román helyettes miniszterelnök egy nyilatkozatára

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Mint ismeretes Kállay Miklós m. kir. miniszterelnök a közelmúltban fogadta az egyik külföldi lap munkatársát, akinek a magyar-román viszonyra vonatkozóan feltett kérdésre megállapította, hogy Magyarország és Románia között a viszony nem olyan, ahogyan az kívánatos volna és hozzáfűzte, hogy magyar részről mindent megtesznek ennek javítása érdekében, bár sok nehézség származik Erdély kevert népességi viszonyai-
ból.

Ugyanez az újságíró lapjának folyó hó 15-iki számában beszámol Antonescu helyettes román miniszterelnöknél tett látogatásáról, aki a cikkben foglaltak szerint a magyar-román kapcsolatokról a többi között a következőket mondta:

— „En is mindig kerestem a módot, hogyan élhessenek jó szomszédi viszonyban Magyarországgal és minden tőlem telhetőt meglettem, hogy

egyetértésre jussunk, anélkül, hogy az elvet feláldoznám a részletért. Ki kell jelentenem, hogy az egyetértésre irányuló előszövegek egy óriási akadály előtt torpanak meg. Észak-erdélyben másfélmillió román került rettenetesen elnyomó rendszer alá. Néhány százezer román kiüldöztek. Fiatalembereket ökrök helyett eke elé fogják, mint a középkorban. A két éves gyermekeket szülőik eltávolítják otthonaikból, nehogy éhezni-
nek legyenek kitéve. Nem elégséges jó viszonyról beszélni, arról van szó, engedelmessé kell a civilizáció törvényeinek.”

A román helyettes miniszterelnök fent idézett nyilatkozata minden érvelésnél ékesszólóbban bizonyítja a magyar részről Romániával megbékélést kereső fáradozások hiábavalóságát. A magyar miniszterelnök tárgyalagos és jószándéktól vezetett megnyilatkozására a román helyettes miniszterelnök a gyűlölet hangján válaszol. Magyar részről nem kívánják a

román helyettes miniszterelnököt ezen az uton követni, csak megállapítják, hogy az erdélyi magyarság 22 esztendő sorsa, a délerdélyi magyarság nyomorúsága eléggé illusztrálják, hogyan értelmezik a határon túli civilizáció törvényeit. Boldogok lennénk, ha a délerdélyi magyarságnak megközelítően olyan sorsa lenne, mint a nálunk levő románoknak. A helyettes miniszterelnök által említett vádak természetesen alaptalanok vagy hamis beállításnak. Ezek arra valók lehetnek, hogy jogaimet teremtsenek a magyarság elnyomására.

A mi tanubizonyosságunk megdöntetlen. A románság az évszázados magyar uralom alatt szellemiekben és anyagiakban egyaránt fejlődött — (például jóval magasabb volt az analfabéták száma Romániában, mint az erdélyi románoknál) — húsz évi román uralom alatt az erdélyi magyarság pedig pusztulásra ítéltetett.

Ez az igazság.

Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok felhívása

Közeljük a m. kir. Postavezérgazgatóhoz 240.138/1943. sz. átiratát a nemes fémtartalmú csomagoknak tartalomnyilvánítása tárgyában.

„Az utóbbi időben mind gyakrabban előfordul, hogy különösen az órák és ékezetesek a nemesfémeket (ezüstöt, aranyat, platinát), ékszert vagy drágaköveket tartalmazó küldeményeket értéknnyilvánítás mellett ugyan, de a valódi tartalom elhallgatásával fémárú, dísz tárgyak, alkatrészek, avagy ezekhez hasonló tartalomjelzéssel adják postára abban a téves felfogásban, hogy ilyen módon jobban biztosítják küldeményüknek a címzett kezéhez való jutását.

Eljárásukkal azonban éppen az ellenkező eredményt érhetik el, mert a valódi tartalom elhallgatásával küldeményeiket kizárják az ily tartalmú csomagokra megállapított olyan szigorubb postai kezeléshől, mely mellett azok elvezetése majdnem kizártnak tekinthető.

Az érvényben álló postaüzleti szabályzat határozmányai értelmében ugyanis azok a csomagok, amelyek a tartalomnyilvánítás szerint készpénzt, értékpapírt, nemesfémeket (platinát, aranyt és ezüstöt), ékszert vagy drágakövet tartalmaznak, a nyilvánított értékre való tekintet nélkül kéziesomagoknak, illetőleg ha súlyuk 1 kg.-ot, három kiterjedésbeli méretűt együttvéve 45 cm.-t nem halad meg, betétesomagoknak minősülnek és mint ilyeneket, a többi úgynevezett könnyű csomagoktól elkülönítve a kezelés során tételen nyilvánítják! Sorsukat ezért mindenkor ki lehet mutatni, netáni elvezetésük esetében pedig a biztosítási összeg keretén belül teljes kártérítés jár.

Mint hogy pedig a Postaüzleti Szabályzat vonatkozó rendelkezése szerint a csomagok tartalmát a szállítólevélben és a csomagok címrésztében úgy kell megjelölni, hogy abból a posta tartalomanyagát, továbbá a szállítás megengedhetőségét, a küldemény külső csomagolásának és lezárásának célzerűségét megállapíthassa és a küldeményt a szállítás és kézhezvétel alkalmával tartalmának megfelelően kezelhesse, a szabály mellőzése adott esetekben a feladóra nézve azzal a következménnyel járhat, hogy a szabályszerű kártérítéstől elesik. Ugyanis a posta a vonatkozó üzletszabályzati rendelkezés értelmében nem felelős a többiek között oly károkért, melyeket a feladó, illetőleg a címzett a küldemények feladására, szállítására és kézbesítésére vonatkozó vagy egyéb postai szabályok figyelmen kívül hagyásával vagy más módon maga okozott, illetőleg magára hárított.

A felek károsodásának lehető megakadályozása, de a posta jöhruevének a megóvása végett is felkérem a t. Címet, hogy az érdekelt szakmabeli iparcekokat és kereskedőket a fentiekől alkalmas módon tájékoztatni sziveskedjenek.

Szükségeinek tartom még közölni, hogy a csomagolási eszközökkel való takarékoskodás érdekében a további intézkedés megengedtem, hogy 360 p. aluli értéknnyilvánítással ellátott érték (betét) csomagok vászon helyett belül erős papírdobozba, kívül pedig többrétegű csomagolópapírba burkolva is feladhatók. A csomagolópapír burkolatát azonban át kell kötni és a burkolatot lezáró szaranyaira, valamint a zsinag végeire annyi pecsétet kell alkalmazni, hogy megsérteük nélkül a tartalomhoz hozzáférni ne lehessen.”

Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok titkári hivatala.

Megkezdte tárgyalását a kormányzói kézirattal összehívott országgyűlés

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A képviselőház öt és fél hónapi szünet után csütörtökön délelőtt újól összeült. Az ülés iránt rendkívül nagy érdeklődés nyilvánult meg és az ünnepi feketébe öltözött képviselők már 10 óra előtt nagyszámban megtöltötték a Ház folyosóit.

Az ülést 10 óra után 10 perccel nyitotta meg *Tasnádi Nagy* András elnök és bejelentette, hogy a miniszterelnök kíván szólni. *Kállay* miniszterelnök bejelentette, hogy a Kormányzó Ur Öfömlőtségától legfelsőbb üzenet érkezett és kérte annak felolvasását. A legfelsőbb üzenet, melyet a Ház tagjai állva hallgattak végig, így hangzik:

A magyar országgyűlésnek kormányzói üdvözlését! Tisztelt Ország-

gyűlés! A magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére folyó évi május 4-én kelt kézirattal elnapolt országgyűlést folyó évi október 21-ik napjára összehívottuk nyilvánítom.

Kelt Budapesten, 1943. október 18.

Horthy s. k., Kállay s. k.

A legutóbbi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után az elnök kegyeletos szavakkal emlékezett meg az elhunyt *Széchenyi Bertalan* grófról, a felsőház elnökéről, valamint *Quirin Leo* elhunytáról. Az elnök azután közölte, hogy a Ház legközelebbi ülését pénteken délelőtt 10 órakor tartja.

A felsőház báró *Radvánszky Albert* alelnök elnöklésével csütörtökön délelőtt fél 11 órakor ült össze.

Megtartotta hiskáptalanját az Americana Bihari Corporatiója

Szerdán délután félhat órai kezdettel tartotta az akadémiai évnnyitő kiskáptalanját az Americana bihari corporatiója, mely alkalomból a Katalikus Kör előadó termében szép számmal gyűltek egybe a corporatio tagjai, dr *Hlatky Endre* városi főispán, vitéz dr *Moldoványi István* táblaelnök, *Imrik Sándor* Zoltán prelátnok, *Bröszt Lajos* apátkanonok, kir. kormányfőtanácsos, dr *Medvigy Gábor* táblai tanácselnök és dr *Jelenits István* árvaszéki h. elnökkel élükön.

Hasznos Imre prior nyitotta meg a kiskáptalan s ismertette a corporatio 1943—44. évi munkaprogramját és költségvetését. Előterjesztésére a Kiskáptalan a Kat. Diákolthozmozgalom javára 1.000 pengő adományozását mondta ki, amiből járul még az a 100 pengő, amelyet a corporatio Veni Sanctáján adtak kie célra a corporatio tagjai. Majd dr *Hauzély Lajos*, a corporatio lelkesze ismertette az akadémiai év szellemi és lelki programját: 1. Bekapcsolódást a városi Jézus Szívének és a Nagyasszony Szepültelen Szívének Krisztuskirály ünnepén történő felajánlási mozgalomba, 2. bekapcsolódást a Kat. Actio november 3-án kezdődő világméretű kurzusába, 3. a vasár- és ünnepi emericanis szentmisék megszervezését az Orsolyák templomában fél 11 órai kezdettel és végül 4. bekapcsolódást a A. C. Diákolthozmozgalom december közepére tervezett nagyváradai ünnepélybe.

Ezt követően P. dr *Röss Bertalan* kapucinus hittanár tartott előadást Az istentagadás a történelem ítélszéke előtt címmel.

A kiskáptalan dr *Szontágh Gusztáv* vikária köszönő szavai rekesztették be.

Légítámadás Nagyvárad ellen!

Kihágási eljárás indult azok ellen, akik nem tartották meg az utasításokat

A meghirdetett ellenséges repülőgépek délután fél 4 órakor érkeztek és a megfigyelés után azonnal jelentették. A riasztás szabályszerűen ment végbe. A repülőgépekre légvédelmi ágyúk tüzeltek, melyek gyakorló gyújtóbombákat dobáltak a városra. Több helyen tűz támadt. Így kigyulladt a *városháza* és a *Szigligeti Színház* tetőzete, a tüzeket a hivatásos tűzoltók fojtották el. Gyújtóbomba okozta tüzeset támadt a *Biharmegyei Régészeti Múzeumban*, amelyet az első alkörzet tűzoltói, a *Nagy Sándor-utcai* távbeszélő tetőzetén támadt tüzet a második számú alkörzet tűzoltói, a *Beöthy Ödön-utca* 28. alatti házban lévő autógarázst a harmadik számú alkörzet tűzoltói, a *Mátyás Király-út* 72. számú házban lévő szeszgyár tüzet az ötödik alkörzet tűzoltói oltották el.

A tüzel kapcsolatban résztvettek a munkában a városi villamosmű szakszolgálatosai, akik a városháza és a színház épületében támadt tüzet és

kármentesítést is végrehajtották.

A vízművek helyreállították a *Baross hid* és a *Ritók Zsigmond-utcai* töltőzárát, a csatornaművek szakszolgálatosai pedig a *Deák Ferenc-utcai* részben a főcsőben okozott kárt állították helyre.

Ezeket a feladatokat teljes precizitással a riadó alatt végezték el a légősegélyosztások, szakszolgálatosok és hivatásos tűzoltók. A tüzesetel kapcsolatban feladatot kaptak a mentők parancsnokai is. A sérülteket — cserkészeket — első segélyben részesítették, egyrészt a mentőállomásra vitték, míg a sebesültek más részét az első számú szükség légókorházba szállították.

A műszaki mentő és romeltakarító segélyosztag a *Vitéz-utcai* vashíd újvárosi részén hajította végre feladatát, ahol a feltevés szerint a robbanóbomba a híd keleti gyalogjáróját szakította fel míg a másik bomba a kocsiponton vágott hatalmas tölcscért.

A riasztás félőráig tartott, melyhez

Mozik műsora:

APOLLÓ: Orient express.
BELVAROSI: Egy bolond száraz osl. nál.

CASINO: Az 5-ös számú őrház.
KORONA: Az élet megy tovább.

a légőbizottság azt a megjegyzést fűzte, hogy a közönség igen sok helyen nem tartotta be az előírt szabályokat. Egyesek az utcán, mások ablakokban tartózkodtak. Ezek ellen megindult a kihágási eljárás.

Vádlott lett a tanuló!

Nagyvárad, okt. 21. Érdekes lopási büntető ügyet tárgyalt csütörtökön a nagyváradai törvényszék. A vádirat szerint *Hotea László* volt ottományi román tanító a felszabaduláskor elmenekült állomáshelyéről és a felszabadulás után anyósa leányának holmijait hazaszállította Nagyváradra. A holmik között az ottományi iskola tulajdonát képező különböző holmik is elhozta a magánál tartotta.

Az első tanu *Antonescu Mihály* né nagyvárad lakos volt. Azt vallotta, hogy a hazaköltözökés után ő járt arcképet festeni *Szűcs Ferenc* né vádlott lakásán és akkor igen sok tanaszt, írószert, iskolai fölszerelést, gyulot, vedret, mérleget és más dolgot látott. Bár nehezen feltételezhető, hogy egy állami iskola tulajdonába gyaluk, mérlegek, kalapácek és más, a tanu-vallomásban felsorolt tárgyak tartoznának, a bírő megkérdezte, hogy honnan tudja, hogy az iskoláé. Azt válaszolta, hogy miután *Szűcsné* hazajött, elment Ottományba és ott érdeklődött az elhozott tárgyak iránt, mert „*hazafias hűtelessége*” és „*partozik vele a magyarságnak*”, hogy az elhozott dolgokra fényt derítsen.

A második tanu *Kiss Imréné* volt, aki azt állította, hogy a váradai kipakolozásnál jelen volt és látta az elhurcolt dolgokat a böröndben. Miután oly szépen felsorolta, hogy milyen lapjai voltak az elhurcolt füzeteknek, az ügyvéd feltette a kérdést, hogy honnan tudja. Azt felelte, hogy *kapott azokból* nem is egy darabot. Az ügyész ezután fogta és megkérdezte, hajlandó arra megesküdni, hogy tudta, hogy a dolgok lopás útján kerültek *Szűcsné* kezébe. *Igenlőleg válaszolt* a tanu, amire a kir. ügyész vádat emelt ellene is orgazdaság büntette címén, miután saját bevallása szerint is tudta az ajándékba kapott tárgyak eredetét. Aztán már úgy vallott, hogy ő *ast nem tudhatta*, honnan vette, azt sem, hogy lopás-e vagy sem. De ekkor már hiába mondta... Ő is vádlott lett!

Ezután indítványok hangzottak el újabb tanuk kihallgatására, amelyek bizonyítják a vád alaptalan koholtágát. A főtárgyalást elnapolták.

1262—1943. szám.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

A budapesti I—III. ker. királyi járásbíróóság 1942 évi 5234 sz. végzése alapján *Lajta Miklós* javára 1401 P 28 fillér és jár. erejéig foganatósított végrehajtás alkalmával le és felülfoglalt és 1920 P-re értékelt bútorkok, festmények, szőnyegek, rádió stb. a nagyvárad kir. járásbíróóság 1943 Pk. 12066 — sz. végése folytán Nagyváradon, *Horhy Miklós-út* 13. sz. alatt 1943 évi október hó 26 napján d. c. 11 órakor megtartandó nyilvános árverésen a legfőbb igérőnek készpénz fizetés mellett eladtnak.

Nagyvárad, 1943. szeptember 17.
Török Antal, kir. bir. végrehajtó.

Ismét Dnyepropetrovszktól északra helyezték át a bolsevisták támadásaik súlypontját

Német gránátosok gyorsfegyvereikkel valósággal lekaszálták a sűrű rajokban rohamozó szovjet gyalogsági oszlopokat — A kemény csata még nem dőlt el

Áttörték a németek a 8-ik brit hadsereg előőrsvonalát és az arcvonal közepébe hatoltak

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti a keleti arcvonal helyzetéről: A bolsevisták támadásaik súlyát ismét a Dnyepropetrovszktól északra levő térségre helyezték és új erők állandó odavonásával főként a betörési hely sarkpilléreit rohamozták. Az ellenség minden fegyverrel, legerősebb tüzérségi, gránátvető és sorozatágyú tüzével, valamint a legnehezebb páncélosok harcavetésével igyekezett kiejteni a betörési hely alapjait észak és dél felé. A német gránátosok azonban rendületlenül helyt állottak a tüzorkánban és gyors fegyvereikkel lekaszolták az egész napon át sűrű rajokban rohamozó bolsevista gyalogsági oszlopokat. A bolsevisták főként az egyik német magaslati állást rohamozták, amely a betörési hely mélységében a bolsevisták előelőresének megakadályozására hatásos retesznek bizonyult. A bolsevisták itt a német állások ellen több mint huszor vetettek harcba mindent, amit e térségben emberben és fegyverben össze tudtak szedni. Bár egész czredket, páncélos osztagokat, lángszórókat és gyalogsági

ágyukat vetettek harcba, nem sikerült betörniök a német vonalakba.

Az Azovi-tengertől északra a bolsevisták ismét megkísérelték Melitopolj város arcvonalába betörni. Változó harcokban itt is visszavetették őket kiinduló állásaikba. Melitopoljtól északra egyik betörési helyüket annyira megtisztítottuk, hogy hadműveleti hatását meg lehetett akadályozni. A szovjet kievitől északra megkísérelte, hogy hídfőből kiindulva a német vonalak hátába kerüljön. Mint az előző napon, kedden is visszavertük, miközben 12 szovjet harcokcsit löttünk ki és jelentékeny veszteséget okoztunk az ellenségnek emberben és anyagban. Egy átmenetileg elért kisméretű tényereségüket a helyi német tartalékok ismét visszavetették. A Pripjet torkolatól délre levő erdős és mocsaras nehéz terepen a német csapatok meglepetésszerű támadással kedvezőbb állásokat szereztek, amivel a fő arcvonalat lényegesen meg lehetett javítani. Számos foglyot és tekintélyes zsákmányt szállítottunk hátra, e között három sorozat ágyut.

rüli tengerrészen újból megsemmisítettek az ellenségnek egyik utánpótlást szállító hajókaravánunk ellen indított légi támadását.

Délolaszországban a Volturno mentén és Campobasso térségében élénk

Megjelent a Sziciliában szétvert 50-ik és 51-ik angol hadosztály a délolasz harctéren

Berlin. (MTI.) A délolaszországi arcvonalról az Interinf a következőket jelenti: A délolaszországi harci képet egyfelől az Apennineken tanúsított szívós német ellenállás, másrészt az angolok és amerikaiak fokozott átesoportosítása jellemzi. Miután az inváziós csapatok — noha erősítéseket kaptak — sem a parti szakaszon, sem bennebb nem tudtak áttörni és ezért minden jel arra vall, hogy egész tagozódásukat széleskörű revízió alá veszik. A hadműveleteik Campobasso és Larino között új erők odavonásával kezdődtek. A délolaszországi hadszíntéren már megjelent az 50-ik és 51-ik angol gyalogos hadosztály. Annak idején mindkét köteleket a szicíliai harcokban különösen szétverték és hosszabb időre volt szükség, hogy azokat újra feltöltsék és felfrissítsék. Az Apenninek nyugati szegélyén a német kötelek

Házat, birtokot, szőlőt
e adni, venni
akar, keresse fel
PRAGER ügynökséget
Teleki-utca 38. szám.

harcokra került sor. Capuától északra az egyik átmenetileg elfoglalt helységről váltakozó harcokban elűztük az amerikai erőket. A többi részen kölesönös tüzérségi tevékenység és részünkről eredményes rohamcsapat tevékenység volt. A hadtengerészet biztosító járművei a holland partok előtt lelőttek kedden hat brit repülőgépet. Német harci repülőgépek szerdára virradó éjszaka London térségében katonai célokat bombáztak.

folyatják az előző napon sikeresen megkezdett tevékenységüket. A Volturno felső folyásától nyugatra Rocca Romano hegyi városka heves harcok után ismét német kézre került. A Volturnotól keletre a légvédelem és az elhárító harcsoportok német gránátosokkal megerősítve felfogák az amerikaiaknak három felderítő osztagát és ezeket három páncélos és egy páncélos felderítő kocsis szétlövés után visszaverték. A keleti parti szárnyon a német osztagok felhagytak az utóbbi időben tonusított tartózkodásukkal. Montecilfone térségében és attól délre áttörték a 8-ik brit hadsereg előőrsvonalát és egészen az arcvonal közepébe hatoltak előre. A rajtaütésszerű vállalkozások során szétromboltak angol csapatzállításokat és ezenkívül foglyokat ejtettek és fegyvereket zsákmányoltak.

Kremencsugnál tovább fokozódik a kemény küzdelem hevessége

Berlin. (MTI.) A keleti arcvonalon a kremencsugi betörési helyet a német csapatok elreteszelték, de az elhárító csata sorsa még nem dőlt el és az elkeseredett harcok tovább tartanak. Német megítélés szerint az esős időszak a keleti harctéren még nem kezdődött meg.

Berlin. (MTI.) Mint a Német Távirati Iroda katonai tudósítója írja, a kremencsugi csatában a szovjet eddigi legnagyobb erőfeszítését fejtette ki, anélkül, hogy a bolsevistáknak sikerült volna, a betörési helyen belül további térkitérészt elérni. A küzdelem keménysége nem csökkent, ellenkezően még tovább fokozódik. Ezen a kevésbé kedvező időjárás sem tud változtatni. Mind a szovjet, mint a németek nagymértékben továbbra is új anyagot vetnek be a harcba. A német főváros katonai köreiből nem titkolják, hogy a csata kimenetelétől sok függ. A német hadvezetőség célja úgy látszik az, hogy a lehető legkisebb áldozattal, kitérészi mozdulatokkal és ellenlökésekkel tartson egy vonalat, melyről a legkönnyebben lesz megvalósítható az átmenet az őszi hadjáratról a télire.

Berlin. (MTI.) Az Interinf a keleti arcvonal északi és középső szakaszának harcairól a következőket jelenti: Csernigovtól északkeletre az egész arcvonal szakaszon a szovjet megkísérelte, hogy betörjön a német arcvonalba. A német gyalogosok azonban minden előretörésre lendületes ellentámadással válaszoltak és eközben a késő délutáni órákban elfoglaltak egy helységet. ame-

lyet a bolsevisták támaszpontnak építettek ki. E siker alkalmával a német csapatok egyéb zsákmányok mellett két nagy ellátási raktárt is elfoglaltak. A Nyevelj-hajlat délnyugati részén a német csapatok az arcvonal megrövidítésére összehozták vonalaikat anélkül, hogy a bolsevisták meg tudták volna őket akadályozni.

London térségében lévő katonai célpontokat bombáztak a németek

Visszaverték a németek Kier és Gomel közötti átörési kísérleteket.

Berlin. (MTI.) A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távirati Irodának: A véderő főparancsnoksága közli: Az Azovi-tengertől északra a bolsevisták újra megtámadták állásainkat. Heves harcokban visszavertük őket. Kremencsugtól délre a súlyos elhárító harcok lankadni nem

akaró hevességgel folynak. A Kier és Gomel között több helyen végrehajtott ellenséges átörési kísérleteket elkeseredett, egész napon át tartó harcokban visszavertük. Az arcvonal többi szakaszán, csak Velikije Lukitól délnyugatra és az Hmen-tótól északra voltak élénkebb helyi és számunkra eredményes harcok. Vadász és romboló köteleink a Vardoe kö-

Moszkvából visszatérőben

Ankarában megszakítják útjukat az angolszász külügyminiszterek (?)

Lázás tevékenység folyik a moszkvai angol és amerikai követségen

Ankara. (MTI.) Mint Moszkvából jelentik, kora hajnaltól késő estig nagyarányú tevékenység folyik az angol és amerikai követségen. A három külügyminiszter minden délelőtt tanácsadóival értekezik, hogy felkészüljön a délutánonként tartandó hármas megbeszélésekre. Az értekezlet megkönnyítése céljából már az első nap elhatározták, hogy az újságírókat a megbeszélések befejezéséig távollattartják. Így tehát nyugodtan folytathatják a kérdések tanulmányozását anélkül, hogy ténykedésükben az újságírók zavarnák őket. Angol-amerikai lapok hangsúlyozzák, hogy a három ország már 18 hónapja szövetséges és csak most tartja első fontos tanácskozását.

Helsinki. (MTI.) Az Uusi Suomi stockholmi tudósítójának értesülése szerint angol körökben úgy vélik, hogy a moszkvai értekezlettel egyidejűen, a katonai események megélénkülésére lehet számítani Keleten és Olaszországban egyaránt. A londoni sajtót nyugtalanítja az a szovjet megállapítás, hogy az értekezlet eredményessége attól függ, van-e fel-

hatalmazásuk az angolszász megbízottaknak olyan intézkedések elhatározására, amelyek a háború tartamára vonatkoznak. Londoni lapok megjegyzik, hogy Eden és Hull felhatalmazása aligha terjed ily messzire.

Kairo. (Bud. Tud.) Eden Moszkvában utaztában Faruk egyiptomi, György görög és Péter jugoszláv királyokkal folytatott megbeszélést.

Zürich. (Bud. Tud.) Ankarában arra számítanak, hogy Eden és Hull Moszkvából visszatérőben megszakítják útjukat Ankarában.

MÜEMLEKNEK NYILVÁNITOTTA A KORMÁNY AZ ARANYOSMEDGYESI VÁRKASTÉLYT. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Hletékes helyről a következő közleményt adták ki: A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter, a jelenleg II. Károly volt román király tulajdonában álló ugynevezett aranyosmedgyesi várkastélyt és a műemléki szempontból elengedhetetlen tartozékait fenntartandó műemléknek nyilvánította.

Igaz mese egy kedves kalauzról

A kedvesség a legnagyobb emberi értékek közé tartozik. Nem mondható sűrűn előforduló jelenségnek. Hivatalokban, katedrákon, munkahelyeken majdnem sohase találkozunk vele az ember, a kereskedelemben erőszakolják, a társaságokban tettetik, a művészetben utánozzák, a bohéméletben eltülozzák, vagy cinizmussal helyettesítik, pedig az ember mindig és mindenütt áhítozik a kedvesség egyszerű, tiszta és úde áradására, amit hovatovább már csak a gyermeknél tapasztalunk. Azért szeretik annyira a gyermekeket.

A hivatalos érintkezésben legkönynyebben elikkad ez a nagyszerű erény. Rídek közönyösség, meg-nemértés, sőt durvaság váltja fel, ami pedig nem segíti elő az ügykezelést. Az ember rágyat érez, hogy hódolatlan boruljon le a közalkalmazott előtt, akinek modorán, cselekvésén néha mégis átszűrődik a kedvesség melege.

Egy vasúti kalauz kell most ünnepelnem, akivel szüreti kiránduláson találkoztam a Nagykároly-örmhályfalvai vonalon, egy harmadosztályú kocsiában. Vagy hat gyerek utazott társaságunkban, fiúk és kisleánykák, tíz-tizenégy évesek. Vidámak voltak és zajosak, nem lehetett fékezni őket, felforgatták a kocsit a szüreti örömeik elvárásának izgalmaiban. Egyszer csak jött a kalauz. Magas, komolyképi ember volt, megrémültünk, hogy mit fog most művelni a rakoncátlan gyermekhaddal. Megállt a kocsi közepén, végignézett rajtuk, feldehült az arca, aztán zsebébe nyúlt és félmarék napraforgó magot vett elő, mint ha fogyasztani készült volna belőle. A gyerekek azonnal megronhanták.

— Kalauz bácsi, tessék adni nekünk is.

A derék vasutas nyugodtan túrta, hogy szinte lecibálják az apróságok a napraforgó magért, ami roppant nagy kincs a gyermektársadalomban. Nem kérte magát sokáig. Tele volt „naprával” a zsebe, mindenkinek juttatott egy marékot. Óriási örömrivalgás tört ki a kocsiában, a gyerekek barátjuknak fogadták a kalauzbácsit, aki, ime, együtt naprázik velük. És elújságotlta neki, hogy szüretre készülnek Körtevényesre, ahonnan este térnek vissza.

A kalauz pedig dolgát végezve, derűsen vonult tovább. De a kijáratnál visszaszól:

— Ha jók lesztek, nem szemeteltek tele a kocsit, és a szüreten se rontjátok el a gyomrotokat, este, mikor hazautastok, megint hozok nektek egy zsebbel... Mert akkor én jövök vissza ezzel a szerelvényvel... Csak vigyázzatok, hogy az én kocsiimba szálljatok.

A gyerekek ujjongva fogadták az ígéretet s egész nap a napraforgó magot osztogató kalauz kedvességének csodálatos fegyelmező hatása alatt állottak. Dúskálhattak a szőlőben, mustban, s a körtevényesi szőlő mindenféle gyümölcs-termésében, még olajos magvakban is, de mi ez mind ahhoz a naprához képest, amit titokzatos, messzi tájakon a kalauz bácsi szerez nekik?

S este, visszatérve a szüreti vigasság után, az elsötétített kis falusi pályaudvaron egy éjjeli bogár biztonságával találta meg a vasúti kocsit, amelyen kalauz barátjuk tevékenykedett. Egy világért nem szállottak volna fel más-hová.

De vajjon, nem feledkezett meg rólok? Szorongva ültek helyeiken, megvárta, amíg a kalauz végigkezelte a szőlőkötél jött utasok jekyuit s aztán egykük, a legbátrabb, merészen előállt:

— Megkapjuk a naprárt?

A kalauz egy fél percig tette magát, hogy elmulasztotta a megígért gondoskodást, de aztán megmutatta dagadó zubbonyzsebeit.

— De csak, ha jók voltatok.

A gyerekhad sivalkódva bizonyígtatta, hogy igen; itt vannak a szüleik, ők nem volt sehol.

is tanusítani tudják. Erre a kalauz bőkezűen kímérte nemes ajándékát s a kis nadragzsebek és a kötenyke-zsebek pillanatok alatt napraforgó maggal teltek meg.

Mire a gyerekek feleszméltek az ígéret-teljesítés lenyügöző varázsa alól s a szőlős kosarakhoz rontottak, hogy egy-egy fürttel kedveskedjenek a melegszi-vü nagy-darab embernek, a kalauz már De a gyerekek, ha hetven évesek lesznek is, emlegetni fogják.

(j. b.)

Ejtőernyősök segítségével

Hajótörött német katonák elfoglaltak egy dodekanezoszi szigetet

Berlinből jelentik: (Interinf) Hajótörött német katonák a Dodekanezoszi egyik szigetre vetődtek, ahol angol őrség foglyul ejtette őket. Később a katonákat egy távolabbi szigetre vitték, ahol azonban a németek az éj folyamán levertek őket és a zsákmányolt rádió készüléken német ejtőernyősökkel hívtak segítségül és ezek segítségével elfoglalták az egész szigetet és visszaverték a szomszédos sziget angol őrségének támadását.

Sergiusz metropolita megválasztása ellen foglalt állást a lengyel főkormányzóság szent színódusa

Varsó. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A főkormányzóság ortodox egyházának szent színódusa üzenetet küldött híveinek és általában az istenszerető keresztényeknek Szergiusz metropolita moszkvai pátriárhává való választása ügyében. Az üzenetben rámutat arra, hogy a szovjetrendszer sok tizezer lelkes és a hívek millióinak hálála terheli. Hatalmát különösen Ukrajnában a keresztény egyház megsemmisítésére használta fel. A szovjet most elhatározta, hogy az egyházat, mely oly

sokat szenvedett alatta, bűnös politikai hírverés céljaira használja fel. A főkormányzóság ortodox egyháza mély aggodalommal értesült a moszkvai egyházi élet e szomorú eseményeiről és csatlakozik azokhoz az ortodox érsekekhez, akik átlátták a Kreml szítóján és elítélik az egyház újabb meggyalázását. Felszólítja híveit, imádkozzanak, hogy a sokat szenvedett ortodox egyház a Szovjetunióban megszabaduljon a további szenvedésektől.

Felhívás a számolólap illetékének leróására

A 3430—1943. M. E. sz. rendelet 1943. évi július hó 15-ével egyes foglalkozási ágak (fogadó, pansió, szálloda, vendéglő, kávéház, kávéház, kávéház, kávéház) részére a vendégvásárló részéről fizetett összegek után a számolólap kiállítását és a rendeletben előírt illeték leróását tette kötelezővé. Ezt a rendeletet kiegészíti a 153.600—1943. P. M. rendelet, amely kiterjesztette a számolólap illeték kötelezettséget 1943. augusztus hó 1-től kocsimákra, kizárólagos pálinkamérősekre, italmérségi engedéllyel nem bíró cukrázdákra, a poharazásra is jogosító korlátolt italmérségi engedéllyel bíró sajáttermésű borkimérésekre és az ugyanilyen italmérségi engedéllyel bíró fűszerüzletre, szatócs üzletre, vegyeskereskedésre. Ezen utóbbi rendeletben felsorolt üzemek a számolólap illetéket kizárólag a rendszeresített állami számolólapok felhasználásával róhatják le.

Ezen rendeletek a Budapesti Közlönyben kerültek kihirdetésre s azóta már a köztudatba is átmentek. A közhírtételt dacára az illetékleróvas elmulasztások nagy számban fordul-

nak elő, mikor is minden mulasztó ellen a jövedéki büntető eljárást megkellene indítani.

A fenti foglalkozási ágakhoz tartozó, illetve azoknál alkalmazott minden egyén saját érdekében tartsa szem előtt, az alábbiakat.

A kihágás büntetése: a megrövidített illeték 25-szöröse, de legalább 100 pengő. Ezt a büntetést esetenként kell alkalmazni. Pl. valaki 8 esetben nem adott számolólapot esetenként 10—10 fillér, összesen 80 fillér illetékekkel károsította meg a kir. kincstárt: a büntetés 8-szor 100 pengő, azaz nyolcszáz pengő. Ha a megrövidített illeték összege nem állapítható meg a büntetés összege 200 pengő. Amennyiben a jövedéki büntetés mellőzésére sor nem kerül és az ügy a nagyváradi kir. törvényszék elé kerül: a törvényszék fenti büntetéseket fogja kiszabni és behajthatatlanság esetében a pénzbüntetést megfelelő szabadságvesztés büntetésre változtatja át.

Amennyiben a jövedéki kihágást nem az üzlettulajdonos, hanem annak alkalmazottja (pincér, kiszolgáló, szállodaportás stb.) követi el, a tu-

lajdonos ellen is, mint szavatós ellen indul meg a jövedéki büntető eljárás.

Az eljárás alá vont egyén önvédelmi jogáról való lemondás és a cselekmény után járó büntetés hiánytalan befizetése ellenében kérheti a jövedéki eljárás mellőzését akkor, ha még az illetékmegrövidítést először követi el. Csak a teljes összegű pénzbüntetés befizetése ellenében lehet a mellőzési kérelmet teljesíteni: kisebb összegnek befizetése esetén a kérelem nem teljesíthető.

Ha italmérségi engedéllyel bíró egyén kérte az eljárás mellőzését, a mellőzési határozatban figyelemreztetve lesz, hogy újabb kihágás elkövetése esetén: az italmérségi engedélye vissza lesz vonva. A kiadott újabb miniszteri rendelet alapján ismételt kihágás esetében az italmérségi engedély visszavonása iránt köteles a m. kir. pénzügyigazgatóság intézkedni.

Az eljárás mellőzése esetében befizetett pénzbüntetést a nagyváradi m. kir. pénzügyigazgatóság 156.600. számú jövedéki bírság letéti számlájára kell befizetni és a befizetés napját a befizetett összeget bélyegmentés beadványban kell a pénzügyigazgatóságnál bejelenteni. A más számlára való befizetés csak az eljárás kielégítését idézi elő.

Aki az eljárás mellőzését már nem kérheti, vagy akinek mellőzés iránti kérelme jogosan elutasított: az ellen a pénzügyigazgatóság a nagyváradi kir. törvényszékhez vádiratot fog benyújtani és cselekményét a kir. törvényszék fogja elbírálni.

Vladár Gábor titkos tanácsos szombaton délután 5 órakor előadást tart az ítélőtábla dísztermében

Jeleztük már, hogy a Magyar Jogászegylet előadásainak sorozatát október 23-án kezdi. A Jogászegylet vezetősége az előadásorozat megindulásának azzal akart hangsúlyt adni, hogy az első előadás megtartására dr. Vladár Gábor m. kir. titkos tanácsos, kuriai tanácselnököt kérte fel.

Dr. Vladár Gábor a közelmultban a bírói kongresszus alkalmával járt Nagyváradon. Ugy értesültünk, hogy igen jól érezte magát városunkban és már azért is kész örömmel vállalkozott arra, hogy az első jogászegyleti előadást itt megtartsa.

Dr. Vladár Gábor nevét minden jogász ismeri az országban. De nagyon sokan tudják a nemjogászok között is, hogy ő az igazságügyminisztérium törvény-előkészítő osztályának már hosszú évek óta vezetője és nemcsak igazságügyi, hanem más törvényjavaslatot sem terjesztettek az országgyűlés elé anélkül, hogy dr. Vladár Gábort meg ne hallgatnák. Aki dr. Vladár Gábort a bírói kongresszus közgyűlésén és a díszbeneden hallotta, nem esodálkozik azon az osztatlan tekintélyen, amelynek dr. Vladár Gábor örvend.

A Jogászegylet vezetőségének nagy gondot okozott az előadás időpontjának megválasztása. Ugyancsak 23-án, szombaton van ugyanis a társadalmi egyesületek nemzeti együttműködésének a gyűlése is. A nagygyűlés vezetőségével úgy egyeztek azután meg, hogy 5 órakor lesz az ítélőtáblán a jogászegyleti előadás és utána -6 óra- kor a társadalmi egyesületek ülése.

Dr. Vladár Gábor előadásán, amely iránt érthető módon igen nagy az érdeklődés, a magyar jogászegylet minden tagja részt vehet és vendégeket is szívesen látnak.

Nacionalista hadvezérekről nevezték el az újabb orosz kitüntetések

Mikor derül fény Stalin újabb titkára?

Szovjetországban a háború kitörése előtt a vörös hadsereg tisztirangfokozatai tudvalevően nem jelentettek az európai értelemben vett rangot, még a tábornoki fokozatok sem, hanem csupán katonai beosztást és feladatkört. A háború folyamán azonban a téren érdekes átalakulás kezdődött. Amint a politikai biztosok szerepe és fontossága lassanként kezdett háttérbe szorulni, olyan mértékben kezdett háttérbe szorulni, olyan mértékben kezdett megnőni a szovjet hadseregben a tiszti rangok jelentősége is. Sztalin már a háború első éveiben egyre-másra adományozta a magas tábornoki rangokat és címzéseket, így többek között például saját magát is marsallá nevezte ki. Néhány héttel ezelőtt aztán már nemcsak a hadsereg keretében, hanem a polgári életben is kezdtek feltűnedezni a rangok és címek. A szovjet sajtó és a propaganda kezdi hangsúlyozni az állami és társadalmi életben a tisztviselői kar fontosságát, Sztalin pedig tanácsosi címeket osztogat.

A legutóbbi napokban pedig arról érkezett hír, hogy a moszkvai hármastekezleten Molotov helyetteseivel és diplomatáival együtt diplomáciai egyenruhában jelenik meg. Ezekkel az eddig szokatlan és feltűnő jelenségekkel hozták egyesek összefüggésbe azt a tényt is, hogy Sztalin két új érdemrendet alapított: a Szuvarov-rendet s a Chmelnicki Bogdán-rendet. Mindez csakugyan gondolkodóba ejtő tünetekről az egyik budapesti délutáni lap a következőket írta:

„Mikor Sztalin Szuvarovról rendet alapított, a nagy orosz hősi kultuszt állította a Szovjetunió szolgálatába. Most a Chmelnicki emlékének felelevenítésével az ukránok felé tett féltreerthetetlenül nacionalista ízü gesztust. Minél mélyebben járunk a háborúban, annál több bizonyosságot kapunk az eseményekben annak, hogy Sztalin az egykori cári Oroszország hatalmi igényeivel lépett fel s ennek az igénynek az érvényesülése érdekében felhasznál minden nemzeti jellegű emléket, amit alkalmasnak ítél az orosz lelkek megmozgatására és lelkesítésére... Mindezek a dolgok külsőségek, de néha a külsőségek pontosabban kifejezik a lényegét, mint a programnyilatkozatok. A Szovjetunió a cári imperializmus örökébe lépett és átalakulását kezdi külsőségekben is bevallani. Ennek a folyamatnak legfrissebb megnyilatkozása a Chmelnicki Bogdán ukrán hetmanról elnevezett érdemrend”.

Litvinov diplomáciai egyenruhában

Lehetséges, hogy az idézett lapnak igaza van. De mégis van itt egy dolog, amit érdemes fontolóra venni. A cári imperializmus és a pánszlávizmus területi törekvései szűkebb körűek, mint a bolsevista világforradalom és világimperializmus spekulációi. Ha tehát a Szovjetunió csakugyan a cári imperializmus örökébe akarna lépni és annak törekvéseit akarna politikájába tengerlybe állítani, ez annyit jelentene, hogy lemond a bolsevista világforradalmi és világalpítási vágyainak megvalósításáról. A német

részről már több ízben hivatalosan megcáfolt német-orosz különbségei hirtelen kapcsolatban terjedtek el hasonló értelmű találgatások. Korai volna azonban hitelt adni ezeknek csupán a fent ismertetett külsőséges tünetek alapján. Igaz, hogy a külsőségek néha esetleg pontosabban kifejezik a lényegét, mint a programnyilatkozatok. Litvinov mindenesetre felelhetetlenül érdekes látvány lesz díszes diplomáciai egyenruhájában, de azért — bármennyire érdemes is elgondolkodni a külsőségek változásán — ne feledkezzünk meg arról, hogy nem a ruha teszi az embert és a bolsevista diplomácia atyja, akár egyszerű muzsik inget ölt magára, akár arany-sujtásos diplomáciai egyenruhát, lényegében mindig az marad, aki volt.

Aki legmesszebb vitte az orosz lohogót

Ismételjük: a kormánylap szimbólum-értelmezése esetleg helyes lehet. De éppenséggel lehet a feltűnő jelképeket másképpen is értelmezni. Szuvarov is meg Chmelnicki is sokoldalú egyéniségek annál, semhogy emléküknél egy hősi kultusz szolgálatába való állítását csak egyféleképpen lehetne értelmezni.

Szuvarov Alexander Vasziljevics Itálijszkij herceg I. Sándor cár hadvezére volt, a legnagyobb és legsilke-resebb orosz hadvezér. A hét éves háborúban az osztrák és francia szövetségesek oldalán Nagy Frigyes ellen harcolt. Ugyanabban a háborúban ő foglalta el Krakkót. Győzelmes csapatokat vivott a török háborúban is. — 1794-ben leverte a lengyelek felkelését. 1799-ben az Itáliába küldött orosz sereg főparancsnoka lett. Az osztrákokkal együttműködve megverte a francia seregeket Casano, Novi és a Trebbia folyó mellett. A cár ennek a hadjáratnak a sikeréért adományozta neki a hercegi rangot, az Itálijszkij névvel. E győzelme után seregével átkelt a Szent Gotthard hegőn s egészen a felső Rajna völgyéig hatolt előre. Ő volt az az orosz hadvezér, aki a legmesszebbre tudta elvinni az orosz zászlókat és fegyvereket le egészen a Földközi-tengerig és Nyugat-Európáig. A nevével elnevezett új orosz érdemrendnek esetleg lehet valami ilyen jelképes értelme is.

Chmelnicki és a zsidók

Chmelnicki Mihajlovics Bogdán ukrán-kozák hetman volt. 1648-ban született. IV. Vladiszláv lengyel királyi hadseregében szolgált eleinte, ennek halála után azonban fellázított a kozákokat Lengyelország ellen s rávette őket, hogy csatlakozzanak Oroszországhoz. Chmelnicki emléke mai napig is él az ukránok között. Kievben lovasszobra is van, ha ugyan még megvan. Az ő emlékének felelevenítését és kultuszát csakugyan teljes joggal értelmezhetné idézett lapírsunk az ukránok felé tett nacionalista gesztusokat. Ezzel az értelmezéssel azonban szembenáll az a tény, hogy az ukránföldre most bevonuló oroszok tömegesen végzik ki az ukrán nacionalistákat. Bár igaz az is, hogy az idézett értelmezése ettől még helyes lehet, hiszen az ilyen kiáltó ellentmondások az önmagával vivódó, meg-

hasadt orosz lélekben sohasem mentek ritkaságszámba és az orosz pszichének ezt a különös vonását nem ismerjük eléggé ahhoz, hogy az ilyen és hasonló belső ellentmondásokat pontosan értékelhessük.

Van azonban Chmelnicki Bogdán életének egy fejezete, amit a Kremlben valószínűleg olyan sötét foltnak minősítenek az ukrán népvészér multjában, amely aztán végképp érthetlenné teszi az ő emlékének felelevenítését. Chmelnicki ugyanis, amikor már a Dnyeper környéki kozákok hetmanja volt, a zsidók ellen fordult.

Chmelnicki és kozákjai igen radikálisan láttak hozzá a zsidókérdés megoldásához. Graet szerint ebben az időben 1658-ban, mintegy 500 ezer zsidó élt a szóbanforgó területen. —

Graetz írja a zsidók történetében, hogy a Chmelnicki-féle pogrom során az ukránok ezek közül 250 ezret megölték.

Stalin újabb titka

Minthogy a Szovjetunió vezetése és egész politikája kezdettől fogva köztesdominancián alapul, zsidó befolyás alatt áll, egészen érthetetlen dolog egy pogromcsik emlékének ez a megdicsőítése. Az a gondolat, hogy Sztalin talán éppen a zsidó befolyástól és pressziótól akarna menekülni, egészen valószínűtlennek látszik. Ezt ő már egyszer megpróbálta, amikor az 1939-es német-orosz megállapodás előtt Litvinovot eltávolította. Próbálkozása azonban nem sikerült. Litvinov nemsokára megint előkerült a sülyesztőből.

Ilyenformán a Chmelnicki Bogdánról elnevezett érdemrend alapításának szimbolikáját nehéz megérteni. Ez alighanem Sztalinnak megint egy olyan titka, amelyre majd csak akkor derül fény, amikor megtudjuk, hogy melyik orosz tábornok kapta az első Chmelnicki Bogdán-rendet és miért?

Székelyhid az Érmellék kulturális központja

Nagyszabású terveket dolgoztak ki a község fejlesztésére

Székelyhid, október 21. Nagy gondját képezi a magyar hatóságoknak, hogy a felszabadult területeken pótolják azokat a mulasztásokat, amelyek az elmúlt években sújtották községeinket, és városainkat a megszállás következtében. Erdély városainak és községeiben egymás után létesülnek meg a háborús nehézségek ellenére is az új intézmények, hatalmas fellendülést vett az újtépítés, amely által erőteljesen bekapcsolódnak a viaszterít területek az ország gazdasági és kulturális életébe.

Ennek a fejlődési folyamatnak az útján halad Székelyhid. A község agilis vezetősége dr. Nadányi Péter főszolgabíróval az élen mindent elkövet, hogy Székelyhid az érmelléki magyarság kulturális centruma legyen. Ennek első állomása Székelyhidon a most épülő téli gazdasági iskola, amelynek már az idei iskolai évre be kellett volna fejeződnie, azonban a háborús körülmények miatt még nem készültek el egészen a munkával. Hogy milyen fontos szerepet fog betölteni az épülő iskola az érmellék gazdáinak életében és a mezőgazdaság fejlesztésében, arról mindenki izelítőt kapott a vasárnapi aranykalászos gazdauvatás alkalmával.

A végzett gazdák megkedvelték az iskolát és valamennyien átlátják, a gazdasági és kulturális fejlődés nagy fontosságát. Az előző és úttörő évek is szép eredményt mutattak fel, amiről meggyőződött bennünket az aavtással kapcsolatos mezőgazdasági kiállítás.

A gazdasági iskola után meg kell említenünk egy másik nagyfontosságú és áldásos intézmény tervét. Ez a magyar anyát és gyermeket veszi védő szárnyai alá. Mint dr. Nadányi Péter főszolgabírótól hallottuk.

Székelyhid egészségház létesítésén fáradozik, amely szülőotthonnal lesz kapcsolatos.

Ezzel az intézménnyel akarja Székelyhid felvenni a harcot a gyermekhalandóság ellen. A község már kijelölte a létesítendő intézmény helyét. A teltet a község adja. A belügyi kormányzat is

megígérte a támogatást, hogy megvalósulhasson a nagyjelentőségű intézmény.

Székelyhid és az Érmellék kulturális emelkedését nagyban fokozná, ha Székelyhid kaphatna polgári iskolát. A legközelebbi polgári iskola Nagyváradon és Debrecenben van. Ez a körülmény kisse megnehezíti a gazdák szélesebbkörű tanulási lehetőségét. Eppen azért Székelyhid most arra törekszik, hogy minél előbb kaphasson polgári iskolát. Az iskolaépület nem is okozna nagy gondot a községnek, ha megvalósulna az új adóhivatal felépítésének a terve. Az adóhivatal ugyanis jelenleg a község tulajdonát képező házban nyert elhelyezést. Ha ez az épület felszabadulna az új adóhivatal építésével, akkor ebben az épületben nagyon alkalmas helyet kaphatna a polgári iskola. A pénzügynek a községben van külön telke és így egyik lépés máris megvan az új adóhivatal és vele együtt a polgári iskola felé.

Közigazgatásilag is gyakorlati és gazdasági szempontjainak megfelelőbb újítások vannak a megvalósulás útján. Az egyik újítás lenne Szentjobb községnek közigazgatási szempontból való átkapcsolása a székelyhidi járáshoz. Szentjobb telekkönyvi és bíráskodó szempontból Székelyhidhoz tartozik, közigazgatásilag pedig a szalárdi járáshoz. Szentjobb most kéri, hogy közigazgatásilag is csatolják a székelyhidi járáshoz.

A székelyhidi járáshoz tartozó Kágya község pedig aziránt indított mozgalmat, hogy önálló község lehessen és különválhasson Csokalytól. A községnek a különválás pótdó tekintetében jelentene sokat, mert ha különválnék Csokalytól, akkor kisebb lesz a pótdója. (V. I.)

RÁDIÓISKOLA ROMÁNIÁBAN

Bukarest. (MTI.) Antonescu tábornagy szerdán beszéddel nyitotta meg a román rádióiskolát. Figyelemre intette a diákságot, mert a zavargások veszélyeztetik az állam életét.

Október 28-án megnyílik a Szabadegyetem

Az elmúlt, 1942-43. tanév kiemelkedő népművelési tevékenysége a szabadegyetemi előadások voltak. A fővárosi, debreceni és szegedi egyetemek, valamint a helybeli tudományos életünk kiváló előadói, illetve professzorai 22 előadást tartottak városunk értelmiségének.

Nagyvárad a megszállásig, 1919-ig vidéki kulturaközpont volt: első rendű tanintézetek mellett főiskolával, jogakadémiával is rendelkezett, írói, költői és művészi országos, sőt világvírszónyalában örökké foglalkozni. A felszabadulás óta nincs főiskolánk, mert a jogakadémiánk nem nyílt meg újból. Városunk vezetősege erőteljes akciót indított főiskola felállítására érdekében, amely remélhetően egy műegyetem alakításával eredményre is vezet. Szabadegyetemünk addig is pótolja a hiányzó főiskolát.

A Kultuszminisztérium intenciója szerint, a főiskolanélküli városok szabadegyetemi országrészek szerint, egy-egy főiskolával rendelkező városokhoz kapcsolódnak, így a Nagyvárad Szabadegyetem a szomszédos Debreceni M. Kir. Tisza István-Tudományegyetemhez csatlakozik. Ez nem jelenti azt, hogy a Szabadegyetemünk csak Debrecenből kérheti előadóit, az 1943-44. tanévi munkatervben a Főváros, Kolozsvár, Szeged professzorai és helybeli előadók is szerepelnek.

Intézményessé vált Szabadegyetemünk élére tudományos életünk kiválóságait sikerült megnyernünk: védnöke dr. Hankiss János kultuszminisztériumi államtitkár, egyetemi ny. r. tanár, igazgatója dr. Jeney Endre egyetemi ny. r. tanár, a debreceni egyetem Közegészségtani Intézetnek igazgatója, ügyvezetője dr. Medveczky Károly áll. gimn. tanár, a debreceni egyetem szabadegyetemi előadásainak ügyvezető titkára.

A szabadegyetem I. féléve október hó 28-án, csütörtökön d. u. 5 órakor, a Városháza dísztermében, a következő ünnepi megnyitói előadással kezdődik: Dr. Soós István polgár-

mester, a Népművelési Bizottság elnöke megnyitói szavakat mond, dr. Hankiss János államtitkár, egyetemi ny. r. tanár, szabadegyetemünk védnöke *Nemzet és kultúra* címen tart előadást.

A Népművelési Bizottság értesíti a Szabadegyetem hallgatóit, hogy az előadásokra az egész évre szóló belépésre jogosító igazolványokat ad

ki, melyek a bizottság titkári hivatalában (Szilágyi Dezső-utca 12. Távbeszélő: 21-38.) 1 P. beiratási díj ellenében, déli 12-ig és este 5-6 óráig szolgálatot ki. A középiskolák legfelsőbb osztályainak tanulói Igazgatóságuktól igényelhetnek belépésre jogosító igazolványokat.

A Szabadegyetem első félévi előadásai október 28-tól december 10-ig bezárólag, minden csütörtöki napon, délután 6-7 óráig tartanak a Városháza dísztermében. A következő, november 4-i előadást dr. Jeney Endre egyetemi ny. r. tanár tartja *Népesedéspolitikai helyzetünk* címen.

Kéthánapi börtönbüntetésre ítélt száldobágyi fiatalembert jogerősen felmentette a Tábla a rablás büntetésének védője alól

Nagyvárad, október 21. Még 1941. májusában történt, hogy ismeretlen tettesek este 9 és fél 10 óra között betörték özv. Bordély Ferencné váradhegyi lakásának összes ablakait és a matrónát megöléssel fenyegetve, pénzt követeltek és vettek el tőle. Az ügyben a kir. ügyészség rablás bűntette címén Lucskay Balázs és Gyula hegyközsáldobágyi lakosok ellen emelt vádat, mint akik bejáratosak voltak és azokban a napokban is dolgoztak a sértett házában.

A kir. törvényszék megállapította a vádlottak bűnösségét és Lucskay Balázst 2 hónapi börtönrre, Gyulát pedig, mint bünségédi büntészet 14 napi fogházra ítélte. Az ítéletet a bíróság az azóta elhunyt sértett, valamint a nyomozást vezető csendőr vallomása alapján hozta, akit szintén tanuként hallgattak ki, s aki azt vallotta, hogy a vádlottak minden kényszerhatás nélkül, beismerték előtte a cselekmény elkövetését. A vádlottak mindvégig ártatlanságukat hangoztatták s így az ítéletet védőjük, dr. Krajnik Sándor utján megfellebbezték.

Az ügyet most tárgyalta a nagyvá-

radi ítélőtábla dr. Nestor-tanácsa. A tárgyalás során dr. Krajnik Sándor hatásos védőbeszédében azzal érvelt, hogy a törvényszéki ítéletet olyan vallomások alapján hozták, amelyek — mint azt a többi tanu vallomása is igazolja — nem fogadhatók el megnyugtató ítélet alapjául. Az első tanu, a sértett, özv. Bordély Ferencné, agkori értelemgyöngyességben szenvedett, tehát ebből a szempontból beszámíthatatlan volt. Amikor ugyanis, mindjárt másnap, a rablás után feljelentést tett, úgy nyilatkozott, hogy nem tudja, kik lehettek a tettesek, nem ismerte fel őket, lévén sötét este. Ugyanezt mondotta egy másik tanunak, Szántay Zoltánnak is, akinek mindjárt másnap elmesélte a történetet. Később, mikor a rendőrségen kihallgatták, már azt mondta, hogy az arcát nem látta, de fölismerete Lucskay Balázst a hangjáról. A sértett vallomása tehát nem fogadható el megnyugtató bizonyítékul. A csendőr vallomására vonatkozólag dr. Krajnik kifejtette, hogy az sem fogadható el döntő bizonyítékul, mert annak az állításának alátámasztására, hogy a vádlottak kényszerítő körülmények nélkül vallották be bűnösségüket, azt hozta fel, hogy a beismerő vallomás a bizalmi emberek jelenlétében hangzott el. Ezzel szemben az egyik bizalmi férfi, a község köztisztviselőben álló bírása, aki 20 éve tölti be ezt a tisztséget, kijelentette, hogy nem volt jelen a vallatásnál. A jegyzőkönyvet utólag iratták vele alá. A másik bizalmi, a kisbíró, jelen volt ugyan egyideig, s akkor a vádlottak tagadtak. Közben kiment kis időre a másik helyiségbe, s amikor visszatért, a vádlottak már beismerésben voltak.

Dr. Krajnik Sándor védőbeszéde után a kir. tábla Lucskay Balázst és Gyulát fölmentette a vád- és következményei alól. Miután a kir. ügyészség is megnyugodott, az ítélet jogerős.

Szolgálatos gyógyszerárak:

V. CSOPORT:

KLEOPATRA gyógyszerár Kossuth Lajos-utca 2. (Barla Dezső) 15-15.
CSILLAG gyógyszerár, Mussolini-tér 3. (E. Csapó Z.) 25-51.
MÁTYÁS KIRÁLY gyógyszerár, Szt. János-u. 50. (Ajtay G. Gyula) 21-31.
SZENT ANTAL gyógyszerár, Gerliczy-u. 14. (Atlasz Lajos) 13-55.

December 7-én tárgyalja a budapesti tábla Vágó Pál volt képviselő ügyét

Az ítélőtábla Szabó József tanácsa szerdán tárgyalta azt az ügyet, amelynek vádlottja Vágó Pál volt képviselő, ny. műszaki tanácsos. Az események még emlékezetesek valamennyi olvasónk előtt. 1941. július 23-án tragikus jelenet játszódott le a képviselő lakásán, amelynek során a volt képviselő törös botjával keresztül szúrta Ecsedi Bálint Imre tisztviselőt, aki súlyos sérüléseibe belehalt. A budapesti büntető-törvényszék előtt folyt annakidején az ügy tisztázása, amelynek során egy szinte páratlan családi tragédia körvonalai bontakoztak ki. A volt nyilas képviselő leányának udvarolt ugyanis Ecsedi Bálint Imre, aki zsidó származású volt. Ennek ellenére is kérésre jelentkezett, majd — Vágó Pál előadása szerint — olyan módon lépett fel az apával szemben, hogy dulakodás támadt, közben került Vágó Pál kezébe a botja, amelyet mindketten megragadtak és valahogyan kicsúszott belőle a benne lévő törés a tisztviselőt át szúrta. A törvényszék a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján Vágó Pál nem is szándékos emberölés, hanem erős felindulásban elkövetett halált okozó súlyos testiértés miatt mondotta ki bűnösnek és 10 hónapi börtönrre ítélte el. Ugyanakkor elrendelte a szabadlábra helyezését.

A tábla egy ízben már foglalkozott az ügygel, amikor új bizonyítási eljárást rendelt el. Lefolytatták újabb tanu kihallgatását, szakértői véleményeket kértek iratokat szereztek be. A mostani tárgyaláson Vágó Pál védelmében Siklody Károly védő jelentkezett és a főtárgyalás elnapolását kérte. Kérését az al indokolta meg, hogy csak tegnap kérték őt fel a védelemre, ezért nem tudott még kellőképpen felkészülni. A tábla ezután a tanuként megidézett Ecsedi Bálint Tamástól különféle iratokat vett át, majd helyt adott a védő kérésének és a főtárgyalást december 7-re napolta el.

Milyen munkalehetőségeket kínál a Munkaközvetítő?

(Nagyvárad.) A nagyváradai m. kir. Állami Munkaközvetítő Hivatal (Szilágyi Dezső-utca 28. sz. Telefon: 25-76) október hó 20-án kelt kimutatása szerint, az elmúlt héten elhelyezett 69 egyént.

Jelenleg foglalkozást kaphatnak:

4 bádós és vízvezeték szerelő, 1 munkafelügyelő (hadigondozott), 1 szolgáló-kifutó, 7 napszámos, 2 szövő, 10 gyári munkásnő, 2 mindenes szakácsnő, 8 bejáró takarítónő, 1 állandó háztartási alkalmazott, 1 kovács, 3 lakatos, 1 szállodai s. munkásnő, 1 kocsi.

Foglalkozást keresnek:

29 ipari szakmunkás, 14 gyári, be-tanított és egyéb segédmunkás, 4 kereskedősegéd, 3 tisztviselőnő, 4 szolgáló-kifutó, 1 mosó-vasalónő, 14 állandó háztartási alkalmazott, 3 mindenesszakácsnő, 7 bejáró takarítónő, 1 szállodai segédmunkásnő.

Betöltendő tanonckérek:

2 dobozkészítő, 1 cukrász (leány), 1 kályhás, 1 kovács, 1 nyomdász, Elhelyezést kereső tanonck: 1 cipész.

Kévéházakban és vendéglőkben ké-
• MAGYAR LAPOK"-at.

Felhívás a „Dobó Katica“ polgári leányiskola növendékeihez

A Magyar Lapok f. évi szeptember 10-én megjelent számában közölt tanulmányokat a következőkkel bővítem ki:

November 3-ig meg kell tanulni:

I-IV. osztályokban: az Évkönyv 38. és 39. lapjain közölt versekből osztályonként 8-8-at és az olvasmányokból szintén 8-8-akat a tartalmát kell tudni. A IV. osztályosok még megtanulják Vörösmarty, Arany, Tompa és Petőfi rövid életrajzát.

Történelemből a III. osztályosok az ő-és középkor rövid összefoglalását a 31. oldal végéig, a IV. osztályosok a Habsburgok világhatalmát is, a 32. oldal végéig.

Földrajzból az I. oszt. a Nagy Alföldet és Budapestet, a II. oszt. Európa általános ismertetését, Olaszországot, Angliát és Oroszországot, a III. oszt. Ausztráliát és a Sarkvidéket.

Számítanból minden osztályban az előző évi anyagból készítenek példákat, az I. oszt. jól gyakorolja be a négy alapműveletet egész számokkal.

Természettanból I. oszt. a kutyáig, II. oszt. a puhatestűkig. Természettanból a fizikai földrajzi részt a 152. oldalról a 192. oldalig.

Ásvány- és vegytanból: a levegő, a víz, a papír, szén, sörgyártás, kenyérsütés, élelmiszerek eltartása.

Háztartástanból a lakásról szóló fejezetet.

Egészségtanból a fűtésről, világításról, ruházatról.

A tanári testület mindazokat a részeket válogatta ki, amelyeket a tanulók maguktól is könnyen átvehetnek s novemberben az első órákon az iskolában összefoglalják.

Honvédelmi ismeretek c. könyv még nem kapható. Az idei évben úgy a magántanulók, mint a felvételi vizsgálatosok is kötelesek vizsgálatot tenni a honvédelmi ismeretekből, ha azt a népi iskolában nem tanulták. Rendes tanulóinknak pedig ez kötelező tantárgya lesz.

Igazgatóság.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

A hazáért

Fájdalomtól megtört szívvel értesítjük ismerőseinket és drága gyermekünk jóbarátait, hogy **Borbély József 24 éves honvéd október 4-én az orosz harc-téren hősi halált halt. Az engesztelő áldozatot október 23-án mutatjuk be a Barátok-templomban.**

Id. **BORBÉLY JÓZSEF.**

A KÖZELLÁTI MINISZTER ÉS ÁLLAMTITKÁR KITÜNTETÉSE. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormányzó Szász Lajos dr. titkos tanácsos, közellátási miniszternek a Magyar Érdemrend nagykeresztjét, **Jurcsák Béla** államtitkárnak pedig a Magyar Érdemrend középkeresztjét a csillaggal adományozta.

Gamberra tábornok — a köztársasági fasiszta hadsereg vezérkari főnöke. Zürich. MTI jelenti: — Mint Chiassoból jelenti, **Graziani** tábornagy, nemzetvédelmi miniszter **Gamberra** tábornokot kinevezte a köztársasági fasiszta hadsereg vezérkari főnökévé. Az új vezérkari főnök 1890-ben született. Résztvett az első világháborúban, továbbá az abessin hájratban és különösen kitüntette magát a spanyol polgárháborúban.

ANGOLSZASZ DIPLOMATÁK A PÁPÁNÁL. Lisszabon. (MTI) A francia nemzeti rádió közlése szerint a pápa kihallgatáson fogadta az angol nagykövetet és az Egyesült Államok ügyvivőjét.

Halállal végződött kocsmai mulatozás. Kolozsvár. (MTI) **Hartig György** beszercei gazdálkodó együtt mulatott **Simon József** kolozsvári cipésmesterrel a kocsmában. Ugyanott mulatott **Kacsó Márton** szalldoi kapus is a barátjával. A két társaság mulatozás közben összecsalakozott. A kocsmából való távozás után, eddig még ki nem derített körülmények között **Kacsó Márton** az utcán megölték. **Hartigot** és **Simont** a rendőrség előzetes őrizetbe vette. Mindkettőnek zsebében nyitott zsebkéát találtak, de mindketten tagadnak.

KORMANYRENDELET A TERMELÉSI SZERZŐDÉSEK TÁRGYÁBAN. Az ipari növények kötelező termelése tárgyában kiadott kormányrendelet jelentékeny kedvezményeket biztosít azoknak, akik termelési szerződéseiket az év végéig megkötik. A multban igen sok termelő termelési szerződését későn kötötte meg. Az akkori szállítási nehézségek miatt a vetőmaggal való ellátás már idejében nem volt lehetséges. Ezért a termelési szerződések megkötésénél a határidő megállapítása nemcsak közérdek, hanem a termelők érdekeit is szolgálja. Csak a kellő időben történő szerződéskötés teszi lehetővé a jobb lebonyolítást a vetőmaggal való ellátásban. Ennek eredménye végeredményben tehát a jobb terméseredmény.

DAYKA MARGIT LESZERZŐDÖTT „AZ ELSŐ” FÖSZEREPÉRE. A közelmultban sokat írtak a lapok Kerecsendi Kiss Márton „Az első” című szindarabjáról, amelyet november folyamán mutat be az Uj Magyar Színház. Különösen a szereplők személyét illetően voltak hírlapi viták és nyilatkozatok. A darab egyik női főszerepét tudvalevőleg **Bulla Elma** játssza a másik, ezzel egyenértékű női főszerepre vonatkozóan hétfőn délután írta alá szerződését az Uj Magyar Színházzal **Dayka Margit.** A férfitőszerep **Páger Antalé,** aki egyben mint rendező is jelzi az újdonságot a az említettek kivül jelentős szerepe van **Halassy Mariskának,** **Juhász Józsefnek** és **Gárday Lajosnak.**

NOVOTNY. A NÉMET REPÜLŐSZÁZADOS MAGAS KITÜNTETÉSE. Berlin. (MTI) A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távirati Irodának: A Führer **Walter Nowotny** századosnak, egy vadászrepülőezred osztályparancsnokának 250-ik légiyőzelmé alkalmából a vaskereszt lovagkeresztjéhez a kardokkal és gyémántokkal díszített tölgyfalombot adományozta. **Nowotny** a 8-ik német katoná, aki megkapta ezt a kitüntetést.

MI VAN A HIVATALOS LAPBAN? A Budapesti Közlöny legújabb számában rendelet jelent meg a katonai szolgálatnak a községi közigazgatási tanfolyamra való felvételhez megkívánt gyakorlatba való beszámítása, ugyancsak tanfolyam tanulmányi idejébe való beszámítása, a géperejű bérkeosivállalatok üzemének korlátozásáról szóló előbbi rendelet I. paragrafusának kiegészítése, a háziiparilag előállított, kézfónású kenderfonalak legmagasabb árának megállapítása és a helfogyasztói árának megállapítása tárgyában.

Az angina pectoris — a rohamokban fellépő nyomasztó szív-táji fájdalmak — kezelésében reggel ehgyomorra fél, esetleg negyed pohár természetes „**Ferenc József**” keserűviz is elegendő ahhoz, hogy a belek oly igen fontos működését szabályozza és megfelelő anyagcserét biztosítson. Kérdezze meg orvosát!

NEM HALT MEG ROMAIN ROLAND. Páris. (MTI) A NTL jelenti: A francia OFI iroda megcáfolja **Romain Roland,** az ismert francia író halálhírét. Megjegyzi, hogy csak könnyebben betegedett meg.

MAGYAR-SVÁJCI KERESKEDELMI MEGEGYZÉS. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A magyar és svájci kormány megbízottai szerződést írtak alá a kereskedelmi forgalomról.

ELLOPTAK EGY TISZTI REVOLVERT. A rendőrséghez tegnap feljelentés érkezett, mely szerint egy belga gyártmányú, 57.052. számú, 500-as iránvécű, 14 lövelő, 9 mm-es revolvert elloptak. A lopás a károslut lakásán történt, vasárnap délután. A rendőrség figyelmezteti az esetleges vásárlót, hogy az eladóról értesítse a rendőrkapitányságot. Ellenkező esetben súlyos kellemetlenségnek teszi ki magát.

NEMZETI ÖSSZEKÖTŐK FIGYELMÉBE! Felköttem a nemzeti összekötő testvéreket, hogy a Társadalmi Együttműködésnek f. hó 23-án, szombaton délután 6 órára, a városháza közgyűlési termébe összehívott nagygyűlésén egyesületeik 3-3 tagjának megjelenéséről gondoskodni sziveskedjenek. **Tripsó Sándor** s. k. a Nemzety. Prop. minisztérium helyi megbízottja.

BELVÁROSI

Péntektől

HÉTSZILVAFÁ

Turay, Bilcsi, Vaszary, Makláry

JÖVŐ HÉTEN KISGYÜLÉS, A HÉT VÉGÉN PEDIG KÖZGYÜLÉS LESZ A VÁROSHÁZÁN. Nagyvárad. okt. 21. A polgármester vasárnap vagy hétfőn hazakerkezik egyhetes szabadságáról. Valószínűleg már hétfőn átveszi hivatalát és kedden délután kisgyűlés lesz. A jövő hét végén pedig közgyűlést tart a városi törvényhatósági bizottság.

ÉLETFOGYTIGLANI FEGYHÁZRA ÍTÉLTEK EGY RABLÓGYILKOST. Pécs. (MTI): A törvényszék életfogytiglani fegyházra ítélte ifjabb **Horváth József** 20 éves várdarócú napszámost, mert ez év májusában leütötte és kirabolta **Palkó Imréné** várdarócú asszonyt. Az ítélet nem jogerős.

A VATIKÁNBAN HELYEZIK EL MASCAGNI KÉZIRATAIT. Róma. (Bud. Tud.): A Szentatyva Mascagni kéreére megengedte, hogy a világhírű zenészerző kéziratait a Vatikánban helyezhesse el.

PÁLYÁZATOK IRNOKI ÁLLÁSOKRA BIHARBAN. A Budapesti Közlöny legújabb száma pályázatot hirdet Esztár községben megüresedett községi irnoki, **Margitta** községben ujonnan szervezett irnoki és **Kisháród** községben megüresedett irnoki állásra. A pályázati kérelmeket Bihar vármegye alispánjához kell benyújtani, szabályszerűen felszerelteni és a Közlönyben való megjelenéstől számított 15 napon belül.

A BIHARVÁRMEGYEI ÉS NAGYVÁRADAI RÉGÉSZETI ÉS TÖRTÉNELMI EGYESÜLET október 24-én d. u. 6. körül fél 7 órakor a Katolikus Körben tartja ezévi rendes választmányi és közgyűlést, melyre úgy a tagokat, mint az érdeklődőket tisztelettel meghívja az Elnökség.

HÁZASSÁGKÖTÉS UTAN meglagadta a fiatal pár az anyakönyv aláírását

Szombathely, okt. 20 Szokatlan pelenet játszódott le a szombathelyi városi anyakönyvi hivatalban. Egy földműves házaspár állott az anyakönyvvezető előtt, kik, amikor a házasság bejegyzését alá kellett volna írniok, ezt meglagadták. Amikor az anyakönyvvezető felolvasta a házasságkötést, az ifju fér kijelentette:

— Vallási meggyőződésemmel nem tartom összeegyeztethetőnek, hogy polgári házasságkötésemet a saját aláírásommal megpecsételjem ezért az aláírást menyasszonyommal együtt meglagadjuk.

Az anyakönyvvezetőt meglepte a szokatlan bejelentés, de azért **érvényesnek jelentette ki a házasságot** és bejegyezte az anyakönyvbe, hogy a házasságlek meglagadták az aláírást.

A házasságról szóló 1894. évi XXXI. tc. nem beszél arról, hogy mi történik, ha a házasságlek meglagadják az anyakönyvi bejegyzés aláírását. Ezzel szemben a törvény 39. szakasza világosan megmondja, hogy a polgári házasságkötés érvényességét nem hatálytalannítja semmi ha a házasságlek a **kijelentést,** hogy házasságot akarnak kötni, meglagadták.

FODRÁSZ IPAROSOK GYÜLÉSE. A fodrász iparosok szakosztálya ezuton hozza tudomására tagjainak, hogy folyó hó 25-én, azaz hétfőn délután fél 4 órakor, nagyon fontos tárgyszerazattal rendkívüli közgyűlést tart, melyre Nagyvárad és Vidéke Ipartestület fodrász iparosait tisztelettel meghívja az **Elnökség.**

Bevezetik Nagyváradon az 5 kilós vásárlásra jogosító fajegyvet

Nagyvárad, okt. 21. A helyettes polgármester előnkletével faértekezlet volt a városházán, amelyen résztvettek a város nagyobb fakeskedői is. A faellenőrző lapok alapján történő faellenőrzés eddigi eredményeit s az azokból lezűrhető tanúságokat beszélték meg mindenkéltől és elhatározták, hogy a jövőben a faigénylők a hozzájuk legközelebb lévő fatelepen szerzekhetik be a kiutalt famennyiséget. Ezenkívül bevezetik a szegényebb néposztály részére az ötkilogrammos famennyiségek vásárlására jogosító faváltójegyeket. Ezt a rendszert egyelőre a Közlölet Szövetkezet boltjaiban vezeték be, s amennyiben az beválik, általánosítani fogják, úgy, hogy szatócsüzletekben is legyenek ötkilogrammos famennyiségek vásárolhatók.

FELHÍVÁS

Az Országos Nemzetvédelmi Szövetség nagyváradai szervezete (Nemzetvédelmi Keresztesek Tábora), valamint a Nagyváradai Árpád Lövész Egyesület felhívja tagjait, hogy a Társadalmi Együttműködés nagygyűlésén, október 23-án, szombaton este 6 órakor, a Városháza közgyűlési termében minél nagyobb számban jelenjenek meg.

RÁDIÓ

PÉNTEK, OKTÓBER 22.
 Budapest I.

- 6.00 Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.25 Ebresztő. Torna. Reggeli zene.
- 7.00 Hírek. Közlemények.
- 8.00 Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
- 8.30 A vallás, és közoktatásügyi minisztérium rádióiskolája.
- 10.15 Szórakoztató zene.
- 11.15 Füzési Emilia énekel
- 11.40 **Buceányi Gyula** dr előadása.
- 12.10 Beszkiart zenekar.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 **Radics Gábor** táncgyűjtése.
- 15.05 Liszt születésnapján.
- 16.00 Közvetítés az ONCSA nyiregyházi magtermelő gazdaságából
- 16.20 Szalonóté.
- 17.00 Magyar népmuzsika.
- 17.30 Német hallgatónknak.
- 18.00 Se szó, se beszéd, muzsika.
- 18.35 A Zeneművészeti Főiskola Liszt **Ferenc** versenypályázati emlékhangversenye.
- 21.10 Tánczene.
- 22.40 Magyar noták.

Átvehetők a korpa- és zabutalványok a közellátási hivatalban

Értesitem azon tehéntartó gazdákat, akik folyó évi augusztus havában korpát igényeltek, hogy a korpa-utalványok a Közélelmezési Hivatalhoz megérkeztek és azok folyó hó 21., 22. és 23-án, csütörtökön, pénteken és szombaton 8—1 óráig a Közélelmezési Hivatal 1. számú helyiségében átvehetők.

Egyben felhívom azon tehéntartó gazdákat, akik korpaigényléseiket folyó évi augusztus havában nem nyújtották be, hogy kérelmüket a marhalevelek egyidejű felmutatása mellett, szóbelileg a Közélelmezési Hivatal 1. számú szobájában fenti napon adják be, e határidőn túl be-

adott igényléseket a Közélelmezési Hivatal nem fogad el.

Nagyvárad, 1943. október hó 19.

Értesitem a város lótarló gazdáit, akik folyó évi augusztus havában zabigényléseiket a Közélelmezési Hivatalnál bejelentették, hogy a zab-utalványok átvétele végett folyó hó 21., 22. és 23-án, csütörtökön, pénteken és szombaton délelőtt 8—1 óráig a Közélelmezési Hivatal 1. számú helyiségében jelentkezzenek. A későn jelentkezők kérelmét a Közélelmezési Hivatal nem veszi figyelembe.

Nagyvárad, 1943. október 19.

Dr Gyapay s. k., h. polgármester.

Egy kenyérjegyre tíz váltójegyszelvényt kell kiszolgáltatni

Értesitem a város közönségét, hogy a m. kir. Közélelmezési Hivatal 124.510—1943. K. M. számú rendeletével a napi 20 dekás kenyérfejadagot 1943 november hó 1-ével kezdődőleg, napi 25 dekára emelte fel, illetőleg ennyiben állapította meg. Amennyiben a kormánybiztos ur engedélye alapján valaki kenyérfejadagját lisztben veszi ki, a kenyérlietz fejadag havonként és személyenként 5 kg.

A kenyér- és lisztjegyek 1943. évi november hó 1. napjától érvé-

nyes egy-egy szelvényére 10 darab kenyérváltójegyszelvényt kell kiszolgáltatni.

Értesitem a sütő iparosokat, hogy 1943. évi október hó 31-ig érvényes beváltott kenyérjegyszelvényekkel november hó 1-től 5-ig kötelesek a Közélelmezési Hivatal 8. sz. szobájában kifüggesztett sorrendben elszámolni.

Nagyvárad, 1943. október 19.

Dr Gyapay s. k., h. polgármester.

SPORT

Továbbra is támadó futballt játszik a NAC

A salgótarjáni kemény harcban kivívott NAC győzelem hullámai még mindig nem csillapodtak le. Sportkörökben különösen sokat foglalkoznak még azzal a kérdéssel, hogy a NAC valóban új rendszerre térte át, vagy csak a különleges helyzetnek megfelelően, küzdött megváltoztatott esatarendben. Hogy a sokféle találgatásnak és vitának véget vessünk, felkerestük Rónay Ferenc edzőt és kérdést intéztünk hozzá a rendszerkérdés tárgyában:

— Salgótarjánból való visszautazásunk alkalmával egy fölkebe üttem a „Nemzeti Sport” kiküldött munkatársával a beszélgetés során a fővárosi lapszerkesztő is azzal a kérdéssel fordult hozzám, hogy továbbra is WM rendszerben játszunk-e? — kezdi a beszédet Rónay Ferenc.

— Már akkor megmondtam, hogy a SalBTC ellen sem játszottunk kimondottan WM rendszerben. Hangsúlyoztam, hogy ugyan három hátréddel, de három fedezettel is és négy csatárral játszottuk le ezt a mérkőzést, ami egyáltalán nem WM formáció. Ezt a különleges tarjáni helyzetünk kívánta így és az volt a célunk, hogy az ellenfél minden egyes csatára jól le legyen fogva és az utasítást a fiúk maradéktalanul teljesítették. Ez az igazság.

— És mi volt a cél a négy csatárral? — kérdezzük.

— Annak is megvolt a külön jelentősége. Az volt a célunk, hogy a hi-

rés tarjáni kullancs. Debreczeni ne tudja, hogy kit fogjon, ugyanis középcsatár nélkül játszottunk, mind a négy támadó játékosunk állandóan változta helyét. Tóth Matyi is így lőtt a center helyéről gólt.

— És milyen rendszerben játszik a következő mérkőzéseket?

— A NAC játéksztílusának legjobban megfelel a régi magyar támadó játék, ezért nem térhetünk el attól véglegesen, de nem változhatunk azért sem, mert ebben a rendszerben nyújtott játékkal terelték magukra fiaink az egész ország sportközönsége szimpátiáját. Tehát mind az ellenőrségnek, mind nekem továbbra is a szép magyar támadórendszer az álláspontunk. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy adandó alkalmakkor, ellenfeleink játékaiknak megfelelően, olykor ne változtassunk megszokott csatarendünkön.

— Minek köszönhető, hogy a csapat az új rendszerben is kitűnő játékot mutatott?

— Egyszerű ennek a magyarázata: a jól előkészített klasszis futballisták mindegyike, hogy milyen rendszerben játszik. Ennyi az egész.

— Kinek a játékával volt Tarjában legjobban megelégedve? — tesszük fel az utolsó kérdést.

— Jól játszott az egész csapat. Mégis legkellemesebb meglepetés volt részemre a fiatal Lóránt férjias és jól helyezkedő játéka. De minden ki-
hihetetlen győzniakarással dobta ma-

gát a küzdelemben, nem volt egy percnyi pihenés sem és nem volt elvesztett labda. Remélem, hogy a hátralévő mérkőzésekre is megőrzi a csapat ezt az ellenállhatatlan lendületét, szívós akaratát.

SZÍNHÁZ

Színházi iroda közleményei

„Ártatlan vagyok” minden este háromnegyed 7 órakor

Ártatlan vagyok! Henri Groziere kacagtató vígjáték-újdonosságát csütörtökön este „bemutató hérlétkben” Juresik Julesi felléptével mutatja be a színház. Putnik Bálint rendezésében. Az Andrássy Színház nagysikerű újdonosságát Vasary János ültette át a magyar színpad számára s telve van szípközöző szellemességgel, 3 óras vidám kacagás és szórakozás! Figyelem! Csak felnőtteknek! A darabot Putnik Bálint igazgató rendezi. Főbb szereplők: Antal Erzsé, Czéh Gitta, Bakay Lajos, Lendvai Lajos és Ross József. Az „Ártatlan vagyok!” csütörtök este bemutató hérlétkben, pénteken este A-hérlétkben, szombaton este hérlétkszínműben kerül színre.

Közkhivánatra szombaton délután egyneked 4 órai kezdettel a színház megismétli a több oldalról érkezett kívánságra a *Latyi-Matyi* gyermekmese-operett előadását. Sok-sok ének és tánc. Rengeteg humor és tréfa. Szabó bácsi, a furfangos eukrászinas, minden jó gyermeknek cukorkát és süteményt ad! „Olesó helyárák”. Jegyekről a nagy érdeklődésre való tekintettel ajánlatos lesz előre gondoskodni.

Táboronokné, az idény nagysikerű operett-újdonossága vasárnap délután és este, rendez helyárákkal van műsoron, a bemutató előadás pompás szereposztásában.

„Az ember tragédiája”-ban hétfőn este Lucifer szerepét Horváth Jenő alakítja.

Előkészületben: „A két kapitány”, Erdélyi Mihály légiós nagy operettje.

Megkezdődtek a „Népművelési előadások”. Hétfőn, okt. 25-én tartja a színház az első népművelési előadást. „Az ember tragédiája” előadásával. Havonta kétszer lesznek hétfői napokon népművelési előadások, mivel a színház nagy gondot fordít arra, hogy ezen előadások valóban a népművelést szolgálják és csakis arra alkalmas tárgy darabot kíván erre a célra előadni. Fülles helyáru jegyeket a pénztár már árusít a hétfői előadásra. Minden jegy a színházi pénztárnál kapható.

HETI MŰSOR:

Csütörtökön este háromnegyed 7 órakor: *Ártatlan vagyok!* (Bemutató hérlétk 4.).

Pénteken este háromnegyed 7 órakor: *Ártatlan vagyok!* (A-hérlétk 4.).

Szombaton délután egyneked 4 órakor: *Latyi-Matyi*.

Esti 1200 pengő fellépti díjat kap Karády Katalin

Rekordgázival szerződtette le a Fővárosi Operettszínház Karády Katalint legközelebbi darabjának főszerepére. Lakatos László „A királynő esküje” című darabját most Radványi Géza és Békffy István dolgozta át és a tervszerint novemberben kerül színre a Fővárosi Operettszínházban Karády Kata-

linnal, aki esténként 1200 pengő fellépti díjat kap. A szerepet, amelyet annakidején Makay Margit játszott, át-dolgozzák, hogy Karády Katalin egy-nisége jobban érvényesüljön benne.

Szévezres szerzői tantiémet hoztak a nagyoperettek

A magyar színpadi szerzők közül az operettszerzők vették ki részüket a színházi konjunkturából. A múlt év rekordját a Mária Jóhadnagy tartotta, amelynek szerzői tantiéme mintegy 100.000 pengőt tett ki. Az Egy boldog pesti nyár azonban máris túlhaladta ezt a rekordot. A Fekete Péter eddigi szerzői jövedelmei pedig 75.000 pengőre becsülhetők. A három darab közül egyiknek szerzője, másikkak társszerzője néhai Szilágyi László: a tantiéme ket özevege kapja. Eismann Mihálynak is oroszlanrész jut ezekből a jövedelmekből, lévén az egyik darabnak zeneszerzője, másikkak zenei társszerzője.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Télikabátot ruhát legjobban vehet, eladhat Molnárnál, Bémer-tér 1. 910

ANGORASZÖRT, gubancot, bármilyen mennyiséget veszek. Székely, Kapucinus-u. 11. 912

Wertheim szekrény háromos, eladó. Ritoók Zsigmond-u. 24. 905

Kombinántszoza, konyha, rekamer eladó. Verő asztalos, Kapucinus-u. 11. 725

Hordók ujak, minden nagyságban kaphatók. Kiss, Szent István-tér 13. 914

ELADO nikkelezett sportgyermekkosci, gyermekágy sodronnyal, arik matracal, gyermekszékaszta. Balassz-tér 5. 925

Különféle

Fertőtlenítést, poloska, mely és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja, Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 313

CCA 1 HOLD gyümölcsös-veteményes hérbeadó, v. Sártory, Petőfi 3. 919

Kölcsön 5 éves 5 és fél százalékos költségmentesen kapható „Hitelközvetkeztetnél”. Bethlen István-u. 6. 980

Állási nyel

16—20 ÉVES IFJAKAT felvesz a Dreher-Haggenmacher Sörgyár. Jelentkezni lehet a váradszöllősi telepen 10—12 óra között. 920

PETROLEUMVÁLLALAT keres kevés irodai munkára vezető tisztviselőt. Nyugdíjasok és nők is jelentkezhetnek. Cím: Rodolf Mosse hirdetőirodában, Bazárépület. 926

JUHASZT keres vitéz Hornyánszky gazdasága. Jelentkezés Rimanóczy utca 7. szám. 927

VARRÓ KÉZILÁNYOKAT felvesz Nagy szalon, Bazár-épület. 924

MUNKÁSNOKET legalább 6 elemivel keres Dreher-Haggenmacher Sörgyár. Jelentkezni lehet a váradszöllősi telepen 10—12 óra között. 923

KIADÓTULAJDONOS:

szent László-nyomda R. T.

A szerkesztésért felelős igazgató: Dr. Paál Árpád
A szerkesztésért felelős igazgató: Dr. Virág Jeromos

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dársó-utca 5. szám